

SUUDİ ARABİSTAN

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

SUUDİ ARABİSTAN Tarım Sektörü Ülke Yatırımcı Rehberi

2024

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	2
GENEL BİLGİLER	4
EKONOMİK GÖSTERGELER	5
LOJİSTİK.....	5
HUKUKİ ALTYAPI	6
TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMALARI	6
BAŞLICA ULUSLARARASI ÜYELİKLER	6
SUUDİ ARABİSTAN PAZARINA ERIŞİM DURUMU	7
TARIM SEKTÖRÜ	8
İKLİM.....	9
ARAZİ KULLANIMI VE TOPRAK ÖZELLİKLERİ.....	9
BİTKİSEL ÜRETİM.....	10
EKİM ALANLARI	10
VERİM	12
ÜRETİM MİKTARI.....	14
HAYVANSAL ÜRETİM.....	15
ÜRETİM MİKTARI (ton).....	15
HAYVAN VARLIĞI	16
ORMAN ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ.....	17
DIŞ TİCARET.....	18
DIŞ TİCARET PARTNERLERİ	18
SUUDİ ARABİSTAN'IN İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	19
TARIMSAL İHRACATINDAKİ BAŞLICA PARTNER ÜLKELER	19
SUUDİ ARABİSTAN'IN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIMSAL ÜRÜN	20
TARIMSAL İTHALATINDAKİ BAŞLICA PARTNER ÜLKELER	20
ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI	21
ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI.....	21
TÜRKİYE-SUUDİ ARABİSTAN TİCARETİ.....	22
TÜRKİYE'NİN SUUDİ ARABİSTAN'A İHRAÇ ETTİĞİ TARIM ÜRÜNLERİ.....	22
TÜRKİYE'NİN SUUDİ ARABİSTAN'DAN İTHAL ETTİĞİ TARIM ÜRÜNLERİ	23
TÜRKİYE'DEN SUUDİ ARABİSTAN'A İHRAÇ POTANSİYELİ YÜKSEK ÜRÜNLER	24
YATIRIM ORTAMI	25
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	26
BANKACILIK	27
VERGİLENDİRME.....	28
KAYNAKÇA	29
ONSÖZ VE İLETİŞİM.....	30

KISALTMALAR

ECO	: Economic Cooperation Organisation	Ekonomik İşbirliği Örgütü
AfDB	: African Development Bank	Avrupa Kalkınma Bankası
AFESD	: Arab Fund For Economic and Social Development	Arap Ekonomik Kalkınma ve Sosyal fonu
AMF	: Arap Monetary Fund	Arap Para Fonu
BIS	: Bank for International Settlements	Uluslararası Ödemeler Bankası
CAEU	: Council of Arab Economic Unity	Arap Ekonomik Birliği Konseyi
FAO	: Food and Agriculture Organization	Gıda ve Tarım Örgütü
IAEA	: International Atomic Energy Agency	Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu
IBRD	: International Bank for Reconstruction and Development	Uluslararası Yeniden Yapılandırma ve Kalkınma Bankası
ICAO	: International Civil Aviation Organization	Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü
IDA	: International Development Association	Uluslararası Kalkınma Birliği (Dünya Bankası)
IDB	: Islamic Development Bank	İslami Kalkınma Bankası
IFAD	: International Fund for Agricultural Development	Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu
IFC	: International Finance Corporation	Uluslararası Finans Kurumu
IFRC	: International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies	Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu
IHO	: International Hydrographic Organization	Uluslararası Hidrografi Örgütü
ILO	: International Labor Organization	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	: International Monetary Fund	Uluslararası Para Fonu
IMO	: International Maritime Organization	Uluslararası Denizcilik Örgütü
Interpol	: International Criminal Police Organization	Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı
IOC	: International Olympic Committee	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
IOM	: International Organization for Migration	Uluslararası Göç Örgütü
IPU	: Inter-Parliamentary Union	Parlamentolar Arası Birlik
ITSO	: International Telecommunications Satellite Organization	Uluslararası Telekomünikasyon Uydu Örgütü
ITU	: International Telecommunication Union	Uluslararası Haberleşme Birliği
LAS	: League of Arab States	Arap Birliği
MIGA	: Multilateral Investment Guarantee Agency	Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı
NAM	: Non-Aligned Movement	Bağımsızlar Hareketi
OAS	: Organisation for American States	Amerika Devletleri Teşkilatı
OPEC	: Organization of the Petroleum Exporting Countries	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OIC	: Organisation of Islamic Cooperation	İslam İşbirliği Teşkilatı
OPCW	: Organization for the Prohibition of Chemical Weapons	Kimyasal Silahların Yasaklanması Organizasyonu
PCA	: The Permanent Court of Arbitration	Daimi Tahkim Mahkemesi (BM)
UN	: United Nations	Birleşmiş Milletler
UNCTAD	: The United Nations Conference on Trade and Development	Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı
UNESCO	: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNHCR	: UN Refugee Agency	Birleşmiş Milletler Sığınmacı Ajansı

UNIDO	: United Nations Industrial Development Organization	Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örg¼t¼
UNWTO	: World Tourism Organization	D¼nya Turizm Örg¼t¼
WCO	: World Customs Organization	D¼nya G¼mr¼k Örg¼t¼
WFTU	: The World Federation of Trade Unions	D¼nya İşçi Sendikaları Federasyonu
WHO	: World Health Organization	D¼nya Sağlık Örg¼t¼
WIPO	: World Intellectual Property Organization	D¼nya Fikri M¼lkiyet Örg¼t¼
WTO	: World Trade Organization	D¼nya Ticaret Örg¼t¼

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	Suudi Arabistan Krallığı
Nüfus bilgisi ve istihdam verileri	33.480.000 (2024, tahmini) İşgücü: Tarım %6,7 Sanayi %21,4 Hizmet %71,9
Dil (Resmi diller)	Arapça
Yüzölçümü	2.149.690 km ² /Tarım arazisi %80,7(Ekilebilir arazi %1,5) Orman %0,5, diğer %18,8
Başkenti	Riyad
Başlıca Şehirleri	Riyad, Mekke, Medine
Yönetim Şekli	Mutlak Monarşi
Devlet Başkanı	Kral Salman bin Abd al-Aziz Al Saud
Başbakan	Veliaht Prens ve Başbakan Muhammad Bin Salman bin Abd al-Aziz Al Saud
Siyasi ve İdari Yapısı	<p>Tek meclisli Danışma Konseyi veya Meclis el-Şura (150 sandalye artı bir konuşmacı; üyeler 4 yıllık görev süreleri için kral tarafından atanır)</p> <p>2013'ün başlarında kadınlara Konsey'de 30 sandalye ile temsil hakkı verilmiştir.</p> <p>Mutlak monarşi vardır ve iktidar babadan oğula geçmektedir. Bununla birlikte Ekim 2006'da kraliyet kararnamesiyle oluşturulan Bağlılık Konseyi, gelecekteki Suudi krallarnın seçiminde söz sahibi olmak için Suudi prenslerinden oluşan bir komite kurmuştur.</p>
Coğrafi Konumu	Ortadoğu'da İran körfezine ve kızıl denizde sınırı bulunmaktadır. Irak'la 811, Ürdün'le 731, Kuveyt'le 221, Umman'la 658, Katar'la 87, BAE ile 457 ve Yemen'le 1307 km sınırı bulunmaktadır.

Kaynak: (Anonim a, 2023)

EKONOMİK GÖSTERGELER

GSYİH	1.067 milyar \$ (IMF, 2023)
Ülkenin ekonomik büyüme hızı	-0,8 (IMF, 2023)
Kişi başına düşen milli geliri	32.530 \$ (IMF, 2023)
Tüketici fiyat enflasyonu	%2,3 (IMF, 2023)
İhracat/ ithalat	İhracat: 411 Milyar \$/ İthalat: 190 Milyar \$
İşsizlik oranı	%5,6 (IMF, 2022)
İşgücünün sektörel dağılımı (%)	1.067 milyar \$ (IMF, 2023)
İnsani gelişmişlik endeksi	0,854(HDI değeri) /40. Sırada (192 ülke arasında)
Dünya Bankası iş yapma kolaylığı endeksi	63. sırada (192 ülke arasında) (2020 WB)
Ekonomik serbestlik endeksi	91. Sırada (165 ülke arasında) (Fraser Institute, 2019)
Küresel rekabetçilik açısından durumu	36. Sırada (141 ülke arasında)
GSYH'nin sektörel dağılımı	Tarım: %2 Sanayi: %46 Hizmet: %52
Asgari ücret/ tarımsal asgari ücret	4000 Riyal (\$. Arabistan vatandaşları için) Yabancılar için belirlenmiş ücret yok.
Doğal kaynakları	Petrol, doğal gaz,
Başlıca tarımsal üretim	Süt, hurma, kümes hayvanları, meyve, karpuz arpa, buğday, patates, yumurta, domates

LOJİSTİK

Havalimanı sayısı ve ihracat ithalat gümrük kapısı sayısı	13 uluslararası havalimanı vardır.
Denizle olan bağlantısı (kıyısı var/yok)	Kızıl Deniz ve Basra Körfezine kıyısı vardır.
Liman bağlantısı (Liman var/yok),	Var

Kaynak: (Anonim a, 2023)

HUKUKİ ALTYAPI

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi/Yeri	RG Tarih/No
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması	09.11.2007 / Ankara	18.12.2008 / 27084
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma	08.08.2006 / Ankara	18.12.2008 / 27084

Kaynak: (Anonim b, 2022), (Anonim c, 2022)

Türkiye Cumhuriyeti ile Suudi Arabistan Krallığı arasında tarım ve ormancılık alanında bir işbirliği anlaşması veya protokol bulunmamaktadır.

TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMALARI

Ülke Adı	İmza Tarihi
Yeni Zelanda	01.01.1972
Avustralya	01.01.1974
Ermenistan	10.10.2016
Kazakistan	10.10.2016
Kırgızistan	10.10.2016
Rusya Federasyonu	10.10.2016

Kaynak: (Anonim d, 2023)

BAŞLICA ULUSLARARASI ÜYELİKLER

İkili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı ticari ilişkiler Dünya Ticaret Örgütü (11.12.2005)
Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (25.05.1981)

Üyesi olduğu başlıca uluslararası kuruluşlar

ABEDA, AfDB (bölge dışı üye), AFESD, AMF, BIS, CAEU, CP, FAO, G-20, G-77, GCC, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (Ulusal Komiteler), ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM (Gözlemci), IPU, ISO, ITSO, ITU, LAS, MIGA, NAM, OAPEC, OAS (Gözlemci), OIC, OPCW, OPEC, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNOOSA, UNRWA, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (STA'lar), WHO, WIPO, WMO, WTO

SUUDİ ARABİSTAN PAZARINA ERİŞİM DURUMU

Suudi Arabistan Krallığı, DTÖ üyesi bir ülke olarak serbest dış ticaret rejimi uygulamaktadır. İthalat rejimi çerçevesinde birçok ürünün serbest şekilde ithalatı mümkün iken bazı ürünlerin ithalatı yasak, bazı ürünlerin ithalatı ise ilgili kurumlardan alınacak izinler çerçevesinde mümkündür.

Bazı ürünlerin ithalatında ise ilgili kurumlardan ön izin alınması gerekmektedir. Örneğin gıda, ilaç ve tıbbi cihazlar için ilgili kurum olan Suudi Gıda İlaç Kurumu -Saudi Food and Drug Authority- www.sFDA.gov.sa izni gerekmektedir.

Tüm ürünler için gerekli izin prosedürleri ve gümrük vergisi gibi bilgilere ise aşağıdaki bağlantıda ürün GTP numarasının ilk 4 hanesi girilerek ulaşılabilmektedir.

<https://eservices.zatca.gov.sa/sites/sc/en/tariff/Pages/TariffPages/TariffSearch.aspx>

Teknik regülasyona tabii ürünler ile ilgili bilgi ve talep edilen belgelere aşağıdaki bağlantıdan ürün GTP numarası girilerek ulaşılabilmektedir.

<https://saber.sa/home/hscodes>

İhracatı yasak ürünlerin listesine ise aşağıdaki elektronik ağ bağlantısından ulaşılabilmektedir.

<https://www.saudiexports.sa/en/Export-Information/Pages/prohibited-products-new.aspx>

Suudi Arabistan tarafından GCC dışı ülkelere ithal edilen çoğu ürün için %5 oranında GCC ortak gümrük tarifesi uygulanmaktadır. Ancak, Haziran 2020'de yerli ürünlerle rekabet eden ithal ürünler için gümrük vergileri yükseltilmiştir. Sektöre göre değişmekle birlikte %25'e kadar ulaşan oranlarda gümrük vergisi uygulanan ürünler bulunmaktadır.

Bu vergi artışının uygulandığı ürün kategorileri arasında süt ürünleri, gıda maddeleri, kimyasal ürünler, plastikler, kauçuk ve türevleri, kâğıttan yapılmış ürünler, tekstil, çelik, cam, alüminyum, makineler ve ekipmanları bulunmaktadır. Bu kapsamda Suudi Arabistan uygulanan gümrük vergilerinde diğer konsey üyelerinden ayrılmaktadır.

Ayrıca tarımsal ürünlerde yerli üretimin olduğu dönemlerde geçici olarak bazı ürünlerde gümrük vergisi oranları yükseltilmektedir (%15 seviyesine) söz konusu ürünlerin listesi, dönemleri için bağlantı incelenebilir. <https://www.customs.gov.sa/en/agricultural-calendar> Uygulanmakta olan güncel gümrük vergilerini aşağıda yer alan link üzerinden kelime ve GTİP kodu kullanarak sorgulamak mümkündür.

<https://eservices.zatca.gov.sa/sites/sc/en/tariff/Pages/TariffPages/TariffSearch.aspx>

Diğer taraftan bazı ürünlerde referans fiyat uygulaması da bulunmaktadır.

Kaynak: (Anonim e, 2023)

TARIM SEKTÖRÜ

SA coğrafi olarak özellikle tarım yapmaya çok uygun bir ülke olmadığı için tarım ve hayvancılık üretimi de oldukça kısıtlıdır. Çorak ve tuz oranı yüksek topraklar verimli üretimi yapmayı zorlaştırmaktadır. Öte yandan, sık sık görülen bitki ve hayvan hastalıkları da kısıtlayıcı bir etkidir. Yıllar itibariyle sektörün ülke GSYH'sinden aldığı pay %2-2,5 aralığında seyretmektedir. 2022 GSYH verilerine göre bu oran %2,6 ile sınırlı kalmıştır.

Ülkede sürdürülebilir tarım konusu öne çıkmış, bu çerçevede, bir dönem tarıma özel destekler verilerek tarımsal ürün kapasitesi artırılmaya çalışılmıştır ancak özellikle tatlı su kaynaklarının yetersiz olması bu desteklerin susuz tarım gibi daha yenilikçi arayışlara kaydırılmasına sebep olmaktadır. Öte yandan, Suudi girişimcilerin tarıma uygun başka ülkelerde yatırım yaparak, oralardan elde ettikleri ürünleri ülkeye getirmeleri de devletin üzerinde durduğu bir yöntemdir.

İlgili bakanlığın en son 2019 yılında açıklanan verilerine göre SA pazarın %30'unu yerli üretim ile karşılarken, sektör 262 bin tarımsal işletme, yaklaşık 85 bin hayvancılık ve kültür balıkçılığı çiftliğinde yaratılan 902 bin istihdam ile GSYH'ye katkı yapmaktadır.

SA'nın en önemli tarım ve hayvancılık ürünleri arasında, hurma, süt ürünleri, yumurta, tavuk ve kültür balıkçılığı ürünleri sayılabilir. Diğer taraftan, incir, üzüm, karnabahar, brokoli, salatalık, patlıcan, kabak ve lahana da üretilen ürünler arasında yer almaktadır. En önemli tarımsal ihracat ürünü ise hurma, süt ürünleri ve yumurta olup ihracatının önemli kısmı (hurma hariç) KİK ülkelerine gerçekleşmektedir.

Yerel olarak temel bazı ürünleri dışında kalan ürünlerde SA bölgenin en önemli pazarıdır. SA İstatistik Kurumu verilerine göre 2022 yılında ülkenin tarım ürünleri ithalatı 29,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Bu ithalatın 9,2 milyar dolarlık kısmı paketli gıdalardan; 13,3 milyar dolarlık kısmı meyve, sebze, yağlı tohumlar, hububat ve bakliyattan ve 6,5 milyar dolarlık kısmı canlı hayvan ve hayvansal ürünlerden oluşmaktadır.

Tarım ve hayvancılık alanında araştırma faaliyetleri yürüten 6 araştırma merkezi yanında, 29 üniversitenin yanında 5 adet tarım özelinde yükseköğretim kuruluşu bulunmaktadır (Anonim e, 2023).

Tarihsel olarak, Arap Yarımadası'ndaki tarım, güneybatıdaki küçük bir kıyı şeridi dışında, geniş çapta dağılmış vahalarda çoğunlukla hurma çiftliği ve küçük ölçekli sebze üretimiyle sınırlıydı. Küçük arazilerde yerel topluluklara yetecek kadar yiyecek üretiliyor ve fazlası da yoldan geçen kervanlara satılıyordu.

Önemli tarımsal gelişmeler 1970'lerde başlamıştır. Hükümet, modern tarım teknolojisini teşvik etmek için kapsamlı bir program başlatarak; kırsal yollar, sulama ağları, depolama ve ihracat tesislerinin kurulması ve tarımsal araştırma ve eğitim kurumlarını teşvik etmek bu programın en önemli adımları olarak görülmektedir.

Sonuç olarak, tüm temel gıdaların üretiminde yeterlilik oranını artıran Suudi Arabistan artık et, süt ve yumurta da dâhil olmak üzere birçok gıda maddesinde tamamen kendi kendine yetiyor.

İKLİM

Suudi Arabistan'da yarı kurak bir iklim sergileyen ¼lkenin g¼neybatı kısmı hariç, ç¼l iklimi h¼kimdir. Orta b¼lgede yazlar son derece sıcak ve kurak geçer; iç kesimlerde sıcaklık 27°C ila 43°C, kıyı kesimlerde ise 27°C ila 38°C arasında değişir.

Kış aylarında iç kesimlerde sıcaklık 8°C ile 20°C arasında değişirken, Kızıldeniz'in kıyı kesimlerinde daha yüksek sıcaklıklar (19°C - 29°C) kaydedilmiştir. Yıllık yağış miktarının 400 – 600 mm arasında olduğu g¼neybatı kısmı dışında, ¼lkenin çoğu yerinde yıllık ortalama yağış yıl boyunca 150 mm'nin altındadır.

Kaynak: (D¼nya Bankası, 2023)

ARAZİ KULLANIMI VE TOPRAK ÖZELLİKLERİ

Suudi Arabistan, Arap Kalkanı ve Arap sahanlığı olmak ¼zere iki kabuk bloğundan oluştuğu için çeşitli jeolojik mimariyi ortaya çıkarıyor. Batıdaki Arap Kalkanı, Prekambriyen kristal temelini ve Senozoik volkanik alanlarını k¼çük tortul havzalarla birleştirmektedir (Almalki ve ark, 2022).

Suudi Arabistan'daki toprakların çoğu genç topraklardır; kayaların ¼zerindeki sığ ila derin killi topraklardır. Suudi tarım b¼lgelerindeki toprakların doğası çoğunlukla kum, tınlı kum ve kumlu tın şeklinde olduğu bilinmektedir.

Siltli tınlı toprak, Suudi Arabistan'ın g¼ney b¼lgelerinin yanı sıra kuzeybatı tarafında g¼neye doğru dağılırken, tınlı toprak ise vadilerde ve yağmur derelerinde h¼kimdir.

Suudi Arabistan, kalıcı nehir veya g¼llerin bulunmadığı ve çok az yağış alan bir ç¼l ¼lkesidir. Su kıt ve son derece değerlidir ve ¼lkenin hızlı b¼y¼mesiyle birlikte suya olan talep de artmaktadır.

Akiferler Suudi Arabistan'da önemli bir su kaynağıdır. Bunlar geniş yer altı su depolarıdır. 1970'lerde h¼k¼met bu t¼r yeraltı su kaynaklarının yerini tespit etmek, haritalamak ve kapasitelerini tahmin etmek için b¼y¼k bir çaba sarf etti. Sonuç olarak, hem kentsel hem de tarımsal kullanım için en umut verici alanlarda on binlerce derin t¼p kuyusu açmayı başardı.

Bir diğer önemli su kaynağı ise denizdir. Bu, tuzlu deniz suyundan içme suyu ¼reten bir işlem olan tuzdan arındırma yoluyla yapılır. Suudi Arabistan d¼nyanın en b¼y¼k tuzdan arındırılmış su ¼reticisidir.

BITKİSEL ÜRETİM

EKİM ALANLARI

Ürün	2018 (ha)	2019 (ha.)	2020 (ha.)	2021 (ha.)	2022 (ha)
Hurma	116.125	119.718	152.705	152.734	156.460
Buğday	89.756	84.743	86.983	91.430	117.647
Sorgum	54.866	53.489	55.687	56.950	57.143
Zeytin	30.000	23.494	30.960	31.864	32.222
Karpuz	30.981	30.981	23.452	23.921	24.113
Patates	19.149	19.427	19.486	19.921	19.990
Diğer tahıllar			16.247	17.544	18.632
Domates	13.428	10.665	14.714	15.030	15.208
Mısır (mısır)	2.471	8.141	13.242	13.000	12.717
Diğer meyveler	10.876	11.388	41.095	8.171	8.817
Soğan (kuru)	2.730	4.900	6.759	7.650	7.675
Mango	7.300	7.300	6.872	6.880	6.966
Diğer sebzeler (taze)	2.930	2.735	13.678	6.706	6.874
Darı	4.907	5.118	5.551	5.643	6.400
Diğer fasulyeler (yeşil)	562	546	4.467	4.994	5.976
Diğer turunçgiller	4.487	5.854	4.843	5.078	5.189
Üzüm	3.778	4.603	3.747	3.925	4.720
Diğer bakliyatlar	4.625	4.652	4.659	4.658	4.656
Patlıcan (patlıcan)	1.453	1.734	4.661	4.732	3.980
Limonlar ve limonlar	2.600	2.600	2.860	3.200	3.382
Susam tohumu	1.663	1.663	3.056	3.145	3.280
Biber	1.691	1.345	2.731	2.878	3.167
Bamya	1.401	1.433	2.324	2.503	3.046
Kavun ve diğer kavunlar	2.053	2.139	2.259	2.643	2.694
Kabaklar, kabak ve su kabakları	2.848	2.663	2.508	2.552	2.588
Salatalık ve kornişon	2.378	1.637	2.335	2.357	2.386
Havuç ve şalgam	1.020	663	1.251	1.372	2.135
Şeftali ve nektarin			1.286	1.587	1.538
İncir			1.395	1.411	1.421
Karnabahar ve brokoli	627	620	932	946	1.079
Lahanalar	1.557	1.521	709	720	815
Arpa	93.861	92.574	81.520	740	782
Marul ve hindiba	621	621	560	788	686
Yer fıstığı (kabuklular hariç)	488	494	491	485	480

Muz			450	440	430
Pirinç	127	230	337	339	340
Papaya			200	240	220
Badem (kabuklu)			66	72	79

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

VERİM (Kg/Ha)

Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
Salatalık ve kornişon	48.619	40.537	79.169	79.999	85.800
Muz			45.155	50.454	52.093
Domates	23.260	24.374	40.694	41.308	43.302
Soğan (kuru)	26.220	17.725	38.420	38.950	40.390
Biber	30.831	18.192	34.717	37.545	37.821
Marul ve hindiba	25.428	25.428	29.178	30.307	35.046
Patates	25.189	24.402	28.857	29.020	30.265
Patlıcan (patlıcan)	17.470	29.033	23.415	23.668	29.861
Kabaklar, kabak ve su kabakları	19.725	24.931	24.933	25.333	27.646
Karpuz	20.480	22.197	22.267	26.090	25.090
Diğer turunçgiller	9.010	17.013	22.701	23.001	23.588
Üzüm	11.870	25.557	27.107	27.108	23.411
Kavun	19.171	21.016	21.345	20.857	20.582
Papaya			19.360	19.654	20.090
Limon	19.891	19.891	20.000	19.784	19.838
İncir			19.116	19.515	19.739
Karnabahar ve brokoli	16.315	19.903	19.813	19.561	19.695
Lahana	14.296	14.634	19.844	19.736	19.406
Şeftali ve nektarin			17.294	16.351	19.050
Havuç ve şalgam	16.690	20.207	17.576	17.855	18.244
Diğer meyveler	13.623	13.731	13.482	16.000	16.445
Diğer sebzeler (taze)	12.309	18.728	15.271	14.721	14.739
Mango	11.843	11.843	12.587	12.885	12.848
Zeytin	11.927	15.230	11.774	11.991	12.047
Tarih	11.219	12.861	10.096	10.252	10.294
Bamya	13.369	15.414	10.040	10.118	8.401
Buğday	6.533	5.902	6.375	6.700	6.800
Arpa	6.655	6.654	5.373	5.405	5.498
Mısır	6.229	5.851	4.470	4.538	4.600
Yer fıstığı (kabuklular hariç)	4.073	4.077	4.064	4.066	4.069
Diğer tahıllar			4.257	3.974	3.938
Diğer fasulyeler (yeşil)	18.352	19.608	3.788	3.419	3.426
Diğer bakliyatlar	3.203	3.209	3.213	3.200	3.207
Pirinç	1.417	1.739	2.335	2.401	2.397
Sorgum	2.625	2.179	2.109	2.095	2.100

Darı	1.695	2.490	2.107	2.155	1.835
Badem (kabuklu)			1.590	1.545	1.493
Susam tohumu	1.855	2.476	1.312	1.300	1.248

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

ÜRETİM MİKTARI (Ton)

Ürün	2018	2019	2020	2021	2020
Hurma	1.302.859	1.539.756	1.541.769	1.565.830	1.610.731
Buğday	586.413	500.175	554.562	612.582	800.000
Domates	312.343	259.949	598.774	620.866	658.540
Patates	482.350	474.065	562.310	578.108	605.000
Karpuz	634.491	687.718	522.226	624.110	605.000
Zeytin	357.819	357.819	364.546	382.105	388.200
Soğan (kuru)	71.581	86.857	259.686	297.974	310.000
Salatalık ve kornişon	115.617	66.360	184.860	188.558	204.720
Diğer meyveler	148.169	156.384	554.075	130.739	145.000
Diğer turunçgiller	40.428	99.596	109.951	116.800	122.400
Sorgum	144.038	116.601	117.445	119.350	120.000
Biber	52.136	24.469	94.812	108.057	119.780
Patlıcan	25.384	50.344	109.138	112.000	118.850
Üzüm	44.845	117.639	101.570	106.400	110.500
Diğer sebzeler (taze)	36.067	51.223	208.884	98.725	101.322
Mango	86.455	86.455	86.499	88.650	89.500
Diğer tahıllar			69.175	69.729	73.379
Kabak	56.174	66.402	62.533	64.650	71.550
Limon	51.718	51.718	57.200	63.309	67.085
Mısır	15.394	47.635	59.201	59.000	58.500
Kavun	39.360	44.947	48.219	55.119	55.458
Havuç ve şalgam	17.024	13.390	21.994	24.500	38.958
Şeftali ve nektarin			22.241	25.950	29.300
İncir			26.667	27.536	28.050
Bamya	18.731	22.089	23.329	25.327	25.590
Marul ve hindiba	15.791	15.791	16.340	23.885	24.045
Muz			20.320	22.200	22.400
Karnabahar ve brokoli	10.230	12.340	18.472	18.500	21.245
Diğer fasulyeler (yeşil)	10.314	10.706	16.925	17.079	20.479
Lahanalar	22.259	22.259	14.062	14.210	15.812
Diğer bakliyatlar	14.815	14.929	14.974	14.906	14.936
Darı	8.320	12.748	11.701	12.163	11.750
Papaya			3.872	4.717	4.420
Arpa	624.702	616.074	438.084	4.000	4.300
Susam tohumu	3.085	4.119	4.012	4.088	4.095

Yer fıstığı	1.989	2.015	1.995	1.974	1.953
Pirinç	18	400	787	814	815
Badem (kabuklu)			105	111	118

Kaynak: FAOSTAT, 2024

HAYVANSAL ÜRETİM

ÜRETİM MİKTARI (ton)

Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
Tavuk yumurtası (adet)	6.385.635	6.460.246	6.500.847	6.651.778	6.944.444
Sığır sütü (çiğ)	2.074.562	2.393.771	2.593.771	2.600.000	2.529.181
Tavuk eti (taze veya soğutulmuş)	710.000	800.000	900.000	930.000	1.130.000
Tavuk yumurtası (adet)	345.000	382.000	350.000	359.196	375.000
Deve sütü (taze)	141.660	134.150	135.400	137.070	135.540
Koyun eti (taze veya soğutulmuş)	99.196	139.169	180.440	173.535	119.365
Keçi sütü (çiğ)	67.880	69.193	95.873	95.888	102.863
Koyun sütü (çiğ)	94.440	80.490	81.240	85.390	82.373
Deve eti (taze veya soğutulmuş)	63.000	59.000	61.000	60.552	73.751
Keçi eti (taze veya soğutulmuş)	30.844	36.610	46.127	40.624	34.231
Kemikli sığır eti (taze, soğutulmuş)	36.000	38.000	40.000	40.000	31.347
Yenilebilir koyun sakatatı	19.839	27.834	36.088	34.707	23.873
Koyun post ve derileri	17.062	23.937	31.036	29.848	20.531
Develerin yenilebilir sakatatları	12.857	12.041	12.449	12.358	15.051
Kırpılmış yün	13.112	13.581	14.091	14.236	14.374
Koyun yağı (işlenmemiş)	7.936	11.133	14.435	13.883	9.549
Yenilebilir keçi sakatatı	5.799	6.883	8.672	7.637	6.435
Yenilebilir sığır sakatatı	7.200	7.600	8.000	8.000	6.269
Keçi ham post ve derileri	5.490	6.517	8.211	7.231	6.093
Deve yağı	5.014	4.696	4.855	4.819	5.870
Sığırların ham postları ve derileri	5.184	5.472	5.760	5.760	4.514
Keçi yağı (işlenmemiş)	1.110	1.318	1.661	1.462	1.232
Sığır yağı (işlenmemiş)	1.080	1.140	1.200	1.200	940
Doğal bal	136	137	135	119	111
Güvercin ve diğer kuşların etleri	581	467	344	222	96

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

HAYVAN VARLIğI (Adet)

Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
Tavuk	195.009.000	202.190.000	203.136.000	206.748.000	210.360.000
Koyun	9.396.448	9.419.686	17.500.000	17.535.421	21.804.724
Keçi	3.607.524	3.711.155	6.100.000	6.095.789	6.779.154
Deve	487.823	492.853	1.400.000	1.390.091	2.000.242
Sığır	477.255	567.040	700.000	700.000	655.680
Eşek	98.371	98.571	98.704	98.629	98.555
At	20.014	13.255	7.726	2.604	4.200

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

ORMAN ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

Ürün	2018	2019	2020	2021	2022	Birim
Diğer kâğıt ve karton	1.186.000	1.186.000	1.186.000	1.186.000	1.186.000	Ton
Geri dönüştürülen kâğıt	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	Ton
Kasa malzemeleri	844.000	844.000	844.000	844.000	844.000	Ton
Odun yakıtı	301.220	307.825	314.574	314.574	328.450	m ³
Ev ve hijyen kâğıtları	192.000	192.000	192.000	192.000	192.000	Ton
Karton kutu	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	Ton
Odun kömürü	49.519	50.603	51.711	51.711	53.989	Ton
Ahşap kaplama	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	m ³

Kaynak: (FAOSTAT, 2024)

DIŞ TİCARET

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%
2018	294.535,6	3.662,3	1,24%	135.211,2	19.838,8	14,67%
2019	261.516,3	3.668,3	1,40%	144.334,9	20.126,4	13,94%
2020	185.699,4	3.599,2	1,94%	131.328,6	20.772,4	15,82%
2021	276.204,6	4.161,3	1,51%	152.849,6	23.341,0	15,27%
2022	411.184,9	4.834,3	1,18%	189.877,0	29.879,2	15,74%

Kaynak: (Trademap, 2023)(Milyon ABD doları)

Dünya ithalatındaki payı **%0,7**, Dünya ihracatındaki payı **%1,7**

DIŞ TİCARET PARTNERLERİ

Suudi Arabistan'ın Ürün İhrac Ettiği İlk 5 Ülke

Çin, Hindistan, Japonya, G. Kore, ABD

Türkiye 22. Sırada

Suudi Arabistan'ın Tarımsal Ürün İhrac Ettiği İlk 5 Ülke

BAE, Kuveyt, Ürdün, Yemen, Bahreyn

Türkiye 10. Sırada

Suudi Arabistan'ın Ürün İthal Ettiği İlk 5 Ülke

Çin, ABD, BAE, Hindistan, Almanya

Türkiye 42. Sırada

Suudi Arabistan'ın Tarımsal Ürün İthal Ettiği İlk 5 Ülke

Brezilya, Hindistan, ABD, Avustralya, Arjantin

Türkiye 45. Sırada

Kaynak: (Trademap, 2023)

SUUDİ ARABİSTAN'IN İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
170199	Şeker (kamış-pancar)	99,5	129,2	162,0	270,2	442,4
080410	Hurma (taze-kurutulmuş)	201,4	230,7	247,2	324,6	341,5
190590	Unlu mamuller	168,9	188,0	196,6	244,0	250,3
040110	Süt ve krema (%1'den az yağ)	163,3	202,3	161,6	220,8	237,3
190219	Makarna	61,4	92,2	151,9	203,1	237,1
040630	Peynir (işlenmiş)	124,5	133,7	189,2	159,4	204,4
030617	Karidesler	261,0	112,8	52,6	99,0	174,3
200990	Meyve suları	250,0	97,1	120,0	138,4	146,1
040291	Süt ve krema	91,2	95,8	249,7	159,4	131,7
170199	Hurma yağı ve fraksiyonları	19,0	20,1	29,2	78,8	126,3
Toplam		3.662,3	3.668,3	3.599,2	4.161,3	4.834,3

Kaynak: (Trademap, 2023), (Milyon ABD doları)

TARIMSAL İHRACATINDAKİ BAŞLICA PARTNER ÜLKELER

Ülkeler	% Pay
BAE	21,8
Kuveyt	13,4
Ürdün	12,0
Yemen	10,4
Bahreyn	7,3
Umman	6,2
Irak	5,8
Çin	2,7
Hollanda	2,3
Türkiye	2

Kaynak: (Trademap, 2023)

SUUDİ ARABİSTAN'IN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIMSAL ÜRÜN

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
100590	Mısır (tohumluk hariç)	639,8	715,1	653,9	908,9	1.697,9
100119	Buğday (durum)	222,6	123,4	194,1	703,4	1.662,0
100390	Arpa (tohumluk hariç)	1.032,6	541,7	616,1	1.458,4	1.400,9
100630	Pirinç	1.231,5	1.325,0	1.311,4	1.038,1	1.361,5
210690	Gıda müstahzarları,	736,6	719,0	745,4	858,1	1.000,3
151110	Palm yağı (ham)	225,1	226,7	184,2	548,1	881,8
020712	Kanatlı eti (parçalanmamış)	797,8	710,3	658,0	730,1	857,8
020714	Kanatlı eti (parçalanmış)	409,7	580,9	452,8	435,9	831,6
010410	Koyun (canlı)	518,1	565,9	420,4	466,0	645,3
170113	Şeker	348,0	331,1	388,7	462,7	637,0
Toplam		19.838,8	20.126,3	20.772,4	23.341,0	29.879,2

Kaynak: (Trademap, 2023)(Milyon ABD doları)

TARIMSAL İTHALATINDAKİ BAŞLICA PARTNER ÜLKELER

Ülkeler	% Pay
Brezilya	10,7
Hindistan	7,4
ABD	5,7
Avustralya	5,3
Arjantin	5,3
Rusya Federasyonu	4,8
BAE	4,1
Mısır	3,5
Malezya	3,0
Almanya	2,3

Kaynak: Trademap, 2022

ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
441114	MDF Kalınlığı > 9 mm	142,2	168,3	146,2	207,6	258,2
480300	Tuvalet kağıdı veya yüz mendili	125,0	132,0	61,0	44,3	206,0
440711	Çam ürünleri	0,0	0,0	0,0	67,1	190,1
440290	Odun kömürü	72,6	75,7	64,5	83,2	137,4
440712	Kök nar ürünleri	0,0	0,0	0,0	58,9	135,7
Toplam		2.900,7	2.982,9	2.907,4	3.243,6	4.405,1

Kaynak: (Trademap, 2023)(Milyon ABD doları)

Orman Ürünü İthalat Partnerleri: Çin %21,8 BAE %21,8 Endonezya %7,8 Tayland %5,9 İsveç %5,5

ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI

HS Kodu	Ürünler	2018	2019	2020	2021	2022
481910	Oluklu kâğıt veya mukavvadan kartonlar, kutular	100,9	68,0	60,5	85,6	164,2
481920	Oluklu olmayan kâğıt veya mukavvadan katlanır	84,9	178,3	185,9	112,3	78,7
480519	Fluting kâğıt, kaplanmamış, genişliği > 36 cm	24,5	26,4	22,7	64,3	55,5
440729	Tropikal ağaçlar	35,6	48,5	32,1	38,3	46,5
470790	Geri kazanılan "atık ve hurda" kâğıt veya karton	33,4	15,9	13,8	12,3	46,4
Toplam		842,5	751,3	707,1	853,8	833,4

Kaynak: (Trademap, 2023)(Milyon ABD doları)

Orman Ürünü İhracat Partnerleri: Kuveyt %14,6 Mısır %14,1 Yemen %12 BAE %9,2 Cezayir %8,8

TÜRKİYE-SUUDİ ARABİSTAN TİCARETİ

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%
2019	3.293,1	572,7	17,4%	2.005,2	16,4	0,8%
2020	2.507,8	467,3	18%	1.719,7	13,0	0,8%
2021	265,4	29,5	11,1%	3.456,4	20,0	0,6%
2022	1.071,8	205,2	19,1%	4.152,1	78,4	1,9%
2023	2.620,0	469,5	17,9%	3.037,2	21,8	0,7

Kaynak: Trademap, 2022 (Milyon ABD doları)

TÜRKİYE'NİN SUUDİ ARABİSTAN'A İHRAÇ ETTİĞİ TARIM ÜRÜNLERİ

HS Kodu	Ürünler	2019	2020	2021	2022	2023
180690	Çikolata	44,0	27,0	0,2	10,4	41,2
151219	Ayçiçeği yağı fraksiyonları	43,9	4,1	0,1	7,8	34,1
150930	Zeytinyağı EU-2	0	0	0	17,5	32,2
190531	Bisküviler (tatlı)	24,5	17,1	0	5,4	19,5
190532	Gofretler	28,0	21,1	0	10,9	18,0
170490	Şekerli ürünler (beyaz çikolata)	14,2	9,6	0,1	3,6	16,8
190590	Unlu Mamuller	26,1	16,2	0,2	6,3	14,6
080550	Limon	20,1	8,8	0	4,3	13,0
080810	Elma (taze)	4,1	2,4		5,2	12,3
071320	Nohut	4,8	2,8	0,2	3,8	12,2
Toplam		572,7	467,3	29,5	205,2	469,5

Kaynak: Trademap, 2024 (Milyon ABD doları)

TÜRKİYE'NİN SUUDİ ARABİSTAN'DAN İTHAL ETTİĞİ TARIM ÜRÜNLERİ

HS Kodu	Ürünler	2019	2020	2021	2022	2023
080410	Hurma (taze-kuru)	12.095	11.447	12.805	10.692	14.275
170199	Şeker (kamış-pancar) (katı halde)	179	153	52	66.119	4.911
210112	Kahve ekstraktları Yumurta (kuluçkalık)	624	352	576	503	1.025
210690	Gıda Müstahzarları	0	0	309	18	501
220210	Su (mineral su)	49	33	0	0	245
170490	Şekerli ürünler (beyaz çikolata)	157	31	73	73	205
210390	Soslar ve çeşniler	108	122	301	132	185
180690	Çikolatalar (kakaolu)	45	167	141	0	166
200799	Reçel ve marmelat (konserve)	0	87	31	0	113
090961	Ardıç ve anason tohumları	0	0	0	0	67
Toplam		16.402	13.041	19.992	78.396	21.878

Kaynak: TradeMap, 2024 (Bin ABD doları)

TÜRKİYE'DEN SUUDİ ARABİSTAN'A İHRAÇ POTANSİYELİ YÜKSEK ÜRÜNLER

Potansiyel Ürün	S. Arabistan'ın Dünyadan İthalatı (milyon \$)	Türkiye'den İthalatı (Milyon \$)	TR'nin Dünyaya İhracatı (milyon \$)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı (%)	Suudi Arabistan'ın İthalat Ortakları
Pirinç	1.361,5	0,50	145,86	%5,4	Hindistan %75,1 Pakistan %8,7 ABD %7,2 Avustralya %3,5 Türkiye %0
Gıda müstahzarları	1.000,3	0,76	527,06	%1,7	İrlanda %35,4 Mısır %6,6 İspanya %5,9 Danimarka %5,1 Türkiye
Tavuk eti (parçalanmamış, donmuş)	857,8	0	562,59	%20	Brezilya %52,1 Ukrayna %17,5 Fransa %17,2 Arjantin %6,8 Rusya %3,7
Tavuk eti (parçalanmış, donmuş)	831,6	0	497,69	%4,4	Brezilya %72,1 Rusya %15,3 Ukrayna %8,6 Arjantin %3,5 Ürdün %0,5
Sigara (tütün içeren)	569,7	0	414,72	%2,8	Polonya %58,3 İsviçre %18 Almanya %8,9 Ukrayna %8,7 BAE %4,1
Peynir (işlenmemiş, öğütülmemiş, rendelenmemiş)	440,0	0,73	40,97	%12,1	Bahreyn %50,9 Danimarka %17,3 Polonya %9,7 Türkiye %0,1
Unlu mamuller	353,4	6,30	522,52	%1,1	BAE %16,3 Polonya %10,8 ABD %8,2 Bahreyn %8,2 Türkiye %1,2
Kakao içermeyen diğer şekerli mamuller	257,1	0,58	1811,13	%1,9	Ürdün 22,3 Çin 13,5 Mısır 9,7 Polonya 8,9 Türkiye %1
Waffle ve gofretler	251,1	5,97	434,78	%4,2	BAE %34,9 İtalya %30,4 Polonya %7,5 Avusturya %4,7 Türkiye %2,4

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından "Trademap" verileri kullanılarak hazırlanmıştır, 2023

YATIRIM ORTAMI

SA'da 2019 yılından itibaren aktif olarak hizmete alınana MERAS eServices Platformu, devlet kurumları tarafından özel sektöre sunulan hizmetlere erişimi kolaylaştırmak için kurulan bir platformdur. İşletme sahiplerine tek bir portal üzerinden ihtiyaç duydukları pek çok işlemi yapabilmelerini sağlayan platform aynı zamanda şirket kurulumu için de kullanılabilir. Platform üzerinden, ticari tescil, ticaret odasına üyelik işlemleri; Zekât ve Vergi Genel Otoritesi, Sosyal Sigorta Genel Kuruluşu, Çalışma Bakanlığı'na kayıt gibi işlemler ile şehir yönetiminden iş yeri izni alınması gibi işlemlerinin yapılması mümkündür.

Anılan sistemin kullanılmaya başlanması ile birlikte yeni bir şirket kurulumu için gerekli süre ve işlem sayısı azalmıştır. Ülkede şirket kurulum süreci kadınlar ve erkekler arasında farklılık göstermektedir. Erkekler için 3 işlem ve 10 gün süre geçerli iken kadınlar için 4 işlem ve 11 gün gerekmektedir. Kadınların ilave olarak iş kurabilmek için eşlerinden izin alması gerekmektedir. Yabancı yatırımcıların şirket kurabilmesi için öncelikle SA Yatırım Bakanlığında yabancı yatırımcı lisansı alınması gerekmektedir. Anılan lisansın temininden sonra SA Ticaret Bakanlığında şirket tescil işlemlerinin yapılması mümkündür.

Şirket kurulumu ile ilgili detaylı bilgilere aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:
<https://investsaudi.sa/en/>

Kaynak: (Anonim e, 2023)

Suudi Arabistan'da Tarımsal Yatırım Olanakları

Suudi Arabistan 2030 yılına kadar gıda işleme sanayinin %85 oranında yerelleştirilmesini hedeflemektedir.

Toplam 42 milyar dolar büyüklüğe sahip olan gıda ve içecek sanayinin 2030 yılına kadar yılda %3 büyümesi beklenmektedir. Ortalama hane halkı toplam harcamasının %18'ini yeme-içme için harcamaktadır. Bu da Körfez İşbirliği Konseyi'ndeki toplam tüketimin %60'ına tekabül eden bir yurt içi taleptir.

Suudi Arabistan toprakları ihracatta talep gören Ajwa Madinah ve Mabrorum Sukari hurmalarının yetiştirilmesine olanak vermektedir.

Suudi Arabistan su ürünleri yetiştiriciliği ve avcılığı açısından büyük kapasiteye sahip olup, yaklaşık 5 milyon tonluk bir üretim kapasitesine sahip olduğu hesaplanmaktadır.

Ülke, AB tarafından su ürünleri tedarikçisi olarak onaylıdır. Bu nedenle su ürünlerine gerçekleştirilecek yatırımların ihracat potansiyeli oldukça yüksektir. Ek olarak ülke içi su ürünleri tüketiminin yıllık %5 artması öngörülmektedir (S. Arabistan Yatırım Ajansı, 2023).

Suudi Arabistan tarım ve gıda işleme sektörlerine dair Suudi Arabistan yetkili yatırım ajansınca hazırlanmış olan yatırımcı rehberlerine aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

<https://www.investsaudi.sa/en/sectors-opportunities/opportunities?q=%3Aname-asc%3AallCategories%3Afood-processing>

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Suudi Arabistan H¼k¼meti, 2016 yılında ¼lke ekonomisini sadece petrole dayalı olmaktan ¼ıkarıp, ekonomik aktiviteleri ¼eřitlendirmek amacıyla, Vizyon 2030 olarak bilinen, geniş ve iddialı bir sosyo-ekonomik reform planını başlatmıştır. Plan, ekonomiyi ¼eřitlendirmeyi, b¼y¼yen bir n¼fus i¼in ¼zel sekt¼r işleri yaratmayı ve h¼k¼met maliyesini daha sağlam bir temelde tutmayı ama¼lamaktadır.

2022 yılında ¼lkeye gelen doğrudan yabancı yatırım tutarı 7,8 milyar dolardır. (UNCTAD-
(<https://unctadstat.unctad.org/CountryProfile/GeneralProfile/en-GB/682/index.html>)

2021 yılı itibarıyla, yurtdışından T¼rkiye'ye gelen yaklaşık 130 milyar dolar tutarındaki toplam doğrudan yatırım stokunda Suudi Arabistan'ın payı 225 milyon dolardır. (TCMB-2023)

BANKACILIK

¼lkede finansal sistem SAMA (Saudi Arabian Monetary Authority- Merkez Bankası), Lisanslı Bankalar, ¼zel yatırım fonları, birikim fonları, ihtisaslaşmış kredi kurumları ile menkul kıymet borsasından meydana gelmektedir. Bankacılık lisansları Maliye Bakanının ¼nerisi, SAMA'nın incelemesinin ardından Bankalar Kurulu Kararıyla verilmektedir. Hali hazırda 12 yerli banka ve 14 yabancı banka şubesi (T.C. Ziraat Bankası da bunlardan birisidir) ¼lkede faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bankalar temel olarak topladıkları mevduatı (ağırlıklı olarak vadesiz) kredilerde kullanmakla birlikte, varlıklar içerisinde ağırlık SAMA kaynaklı araçlarda olup, ikinci sırada ise krediler yer almaktadır. Bireysel veya kurumsal olarak kredi alabilmek için, ¼lkede tüzel bir kişiliğinin bulunması gerekmektedir. Bankacılık sektör¼ kredilerde geleneksel olarak kurumsal müşterileri tercih ederken, son yıllarda bireysel müşterilere yönelim artmış görünmektedir.

Bankalar arası para piyasasının yeterli olmaması nedeniyle bankalar nakit ihtiyaçları konusunda SAMA'ya güvenmektedir.

Bunun yanında CMA (Capital Market Authority) 91 yabancı ve yerli kuruma finansman ve aracılık lisansı vermiştir.

İslami finans sektör¼n yüzde 50'sini oluştursa da bu kesime dön¼k farklı bir mevzuat bulunmamaktadır.

Kaynak: (Anonim e, 2023)

VERGİLENDİRME

2018 yılı başından itibaren ÷lkede KDV uygulaması devreye girmiş olup standart KDV oranı 2020 Temmuz ayından itibaren yüzde %15 olarak uygulanmaktadır. Öte yandan tütün ve tütün ürünlerinde %100; gazlı içeceklerde %50; enerji içeceklerinde %100; tatlandırılmış içecekler %50; elektronik sigaralar ve kartuşları %100 özel tüketim vergisi alınmaktadır.

Gelir vergisi bulunmayan ÷lkede, yabancı yatırımcılar %20 kurumlar vergisine tabii iken, yerli yatırımcı ve iş sahiplerinin varlıklar üzerinden %2,5 oranında zekât ödemektedir.

Suudi veya KİK ÷lkesi vatandaşı olmayanların SA'da kurdukları kalıcı şirketler aşağıda belirtilen üç koşuldan ikisini taşımaları halinde zekâta tabii olmaktadır.

- Yönetim kurulu, şirket politikalarını belirledikleri düzenli toplantılarını SA'da gerçekleştiriyorsa (fiziksel olarak veya elektronik ortamda)
- Yönetime ilişkin kararları SA'da alınıyorsa
- Söz konusu şirket gelirlerinin %50'den fazlasını SA'da kazanıyorsa,

yerleşik bir şirkette ait hisselerin yerleşik olmayan bir hissedar tarafından elden çıkarılmasına %20 sermaye kazancı vergisi uygulanır.

Kaynak: (Anonim e, 2023)

KAYNAKÇA

- Almalki, K. A., Mosallam, M. S., Aldajani, T. Z., & Al-Namazi, A. A. (2022). Landforms characterization of Saudi Arabia: Towards a geomorphological map. *International Journal of Applied Earth Observation and Geoinformation*, 1.
- Anonim a. (2023, 12 11). *Ticaret Bakanlığı Suudi Arabistan Ülke Dosyası*.
<https://ticaret.gov.tr/data/5f15a35213b876d3e4564f8d/Suudi%20Arabistan%20%C3%BCIke%20profil.pdf> adresinden alındı
- Anonim b. (2022, 01.12.2023). Tarım ve Orman Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İkili İlişkiler ve Protokol Daire Başkanlığı. Ankara.
- Anonim c. (2022, 10 01). *Resmi Gazete Arşivi*. <https://www.resmigazete.gov.tr/> adresinden alındı
- Anonim d. (2023, 11 11). *Dünya Ticaret Örgütü Resmi İnternet Sayfası*.
<http://ptadb.wto.org/Country.aspx?code=682> adresinden alındı
- Anonim e. (2023, 12 11). *Suudi Arabistan Pazar Raporu*. Ticaret Bakanlığı Resmi İnternet Adresi:
<https://ticaret.gov.tr/data/5f15932113b876d3e4564e0e/Suudi%20Arabistan%20pazar%20bilgileri%202023.pdf> adresinden alındı
- Azerbaycan Ajansı. (2022, 10 04). *Azerbaycan'da Tarım Sanayi Kompleksi*. Azerbaycan Ajansı. adresinden alındı
- DEİK. (2013, 10 1). *Azerbaycan Ülke Bülteni*. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Resmi İnternet Sayfası: <https://www.deik.org.tr/uploads/azerbaycan-nisan-2013.pdf> adresinden alındı
- Dünya Bankası. (2023, 12 11). *Dünya Bankası İklim Değişikliği Portalı*.
<https://climateknowledgeportal.worldbank.org/country/saudi-arabia/climate-data-historical> adresinden alındı
- FAOSTAT. (2023, 12 11). *Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Resmi İnternet Sayfası*.
FAOSTAT: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/RL> adresinden alındı
- FAOSTAT. (2024, 05 17). <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL> adresinden alındı
- FAOSTAT. (2024, 05 17). *Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Resmi İnternet Sayfası*.
FAOSTAT: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL> adresinden alındı
- Nesirov, E. (2021). *Azerbaycan'da sürdürülebilir tarım ve çevre ilişkisi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- S. Arabistan Yatırım Ajansı. (2023, 12 12). *Invest Saudi*.
<https://www.investsaudi.sa/en/sectors-opportunities/food-processing> adresinden alındı
- Trademap. (2023, 12 11). *Trademap*. "International Trade Center" Database:
https://www.trademap.org/Product_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c682%7c%7c%7c%7c%7c69529%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1%7c1 adresinden alındı

Bu çalışma, Ülkemiz ve Suudi Arabistan arasında tarım ve ormancılık alanlarındaki ilişkileri ortaya koyarken, Suudi Arabistan'da yatırım yapabilecek Türk iş insanlarına yardımcı olmak amacıyla; Tarım ve Orman Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

T.C. Irak Tarım Müşavirliği İletişim Bilgileri: (Akredite)

Adres:

Telefon Numaraları

E-posta

International (Gree) Zone-Yeşil Bölge
Kerradat Maryam 406/4213 Baghdad-Iraq
+964 787 22 77

tm.bagdat@tarimorman.gov.tr

T.C. Riyad Ticaret Müşavirliği İletişim Bilgileri:

Adres:

Telefon Numaraları

E-posta

Al Rossais Commercial Center 4th Floor
Office no:406 Olaya Street, Riyadh
+966 11 288 58 86

riyad@ticaret.gov.tr

T.C. Riyad Büyükelçiliği İletişim bilgileri;

Adres:

Telefon Numaraları:

Acil Durum / Nöbetçi Telefon Numarası

E-posta

Diplomatic Quarter Abdullah Ibn Hudhafah
As Sahmi St.No:8606

+966 11 482 01 01.

+966 50 712 71 46

embassy.baku@mfa.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için; Gülşen YENTÜR
Veteriner Hekim
İkili İlişkiler ve Protokol Daire Başkanlığı
0312 287 3360 – dâhili: 4617
gulsen.yentur@tarimorman.gov.tr